

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

اداره آموزش سطح يك

دفترچه سؤالات آزمون علمی سطح يك

اصول (الأساس) - پایه ٤

تعداد سؤالات	مدت آزمون
٥٠	٩٠ دقیقه

پنجشنبه ٢٧ اردیبهشت ١٤٠٣

توجه: لطفاً با دقت به سؤالات پاسخ دهید.
هر چهار پاسخ غلط، يك نمره منفی دارد.

سال تحصیلی ١٤٠٣ - ١٤٠٢

۱. الأصول هو «العلم بالقواعد الممهّدة لاستنباط الأحكام الشرعيّة» و على ذلك فعلم

- أ. أصول الفقه من مبادئ الفقه التصرّويّة ☐
- ب. أصول الفقه من مبادئ الفقه التصديقيّة ☐
- ج. الفقه من مبادئ أصول الفقه التصرّويّة ☐
- د. الفقه من مبادئ أصول الفقه التصديقيّة ☐

* الحكم هو خطاب الله تعالى المتعلّق بأفعال المكلفين من حيث الاقتضاء أو التخيير.

۲. مراد از «اقتضاء» در عبارت بالا چیست؟

- أ. حكم تكليفي ☐
- ب. حكم وضعي ☐
- ج. طلب ☐
- د. اباحه ☐
۳. چند خصوصیت از بین «معنای حرفی، وضع نوعی، اشتراك لفظی و اشتراك معنوی» بر هیئت «أفعل» انطباق دارد؟
- أ. یک خصوصیت ☐
- ب. دو خصوصیت ☐
- ج. سه خصوصیت ☐
- د. هر چهار خصوصیت ☐

۴. از بین «تبادر، صحت حمل شایع، اطراد و مراجعه به معجم لغوی» چند مورد به طور مستقل علامت حقیقت و مجاز به شمار می آید؟

- أ. هر چهار مورد ☐
- ب. یک ☐
- ج. سه ☐
- د. دو ☐

۵. کدام گزینه در باب ورود بحث علائم حقیقت و مجاز به تعریف علم اصول صحیح است؟

- أ. خارج از تعریف است؛ چون از مبادی علم اصول است ☐
- ب. خارج از تعریف است؛ چون از ملحقات علم اصول است ☐
- ج. داخل در تعریف است؛ چون از امارات شمرده می شود ☐
- د. داخل در تعریف است؛ چون از اصول شمرده می شود ☐

۶. کدام گزینه درباره «قرینه منفصله» صحیح است؟

- أ. يمنع عن انعقاد الظهور التصرّويّ ☐
- ب. لا تؤثر على الظهور التصرّويّ لكن يمنع عن الدلالة التصديقيّة الأولى ☐
- ج. لا تؤثر على الظهور التصرّويّ و الدلالة التصديقيّة الأولى لكن يمنع عن الدلالة التصديقيّة الثانية ☐
- د. لا تؤثر على الظهور التصرّويّ و الدلالة التصديقيّة الأولى و الدلالة التصديقيّة الثانية ☐

۷. کدام گزینه در «حجیت ظهور» اعتبار دارد؟

- أ. الظنّ النوعي بالوفاق ☐
- ب. الظنّ الفعلي بالوفاق ☐
- ج. عدم الظنّ الفعلي بالخلاف ☐
- د. أصالة عدم القرينة على الخلاف ☐

۸. قد يستدلّ على حجّية خبر الواحد بأخبار

- أ. متواترة بالتواتر المعنويّ ☐
- ب. متواترة بالتواتر الإجماليّ ☐
- ج. آحاد معتضدة بالقرائن القطعيّة ☐
- د. مستفيضة مظنونة مضمونها ☐

۹. استحباب العمل شرعاً بالأخبار الضعيفة المتضمنة للمستحبات عليه الثواب.

- أ. لا يكشف لاحتمال تأثير الانقياد في الثواب المترتب عليه ☐
- ب. يكشف لقاعدة التسامح في أدلة السنن و ترتب عليه الثواب ☐
- ج. يكشف لأخبار من بلغ و ترتب عليه الثواب ☐
- د. لا يكشف لضرورة إثبات الحكم الشرعي بالدليل المعبر فلا يترتب عليه الثواب ☐

۱۰. در کدام فرض، از هیئت امر «وجوب» فهمیده می شود؟

- أ. از مولا صادر شود ☐
- ب. از مستعلی صادر شود ☐
- ج. از مولای مستعلی صادر شود ☐
- د. از مولا یا مستعلی صادر شود ☐

* قوله: «يَا نَبِيَّ آدَمُ خُذْ وَازِيَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ» أي يغتسل و يلبس ثياباً بيضاء.

۱۱. در بررسی عبارت بالا کدام گزینه غلط است؟

- أ. الأمر في هذه الآية يدلّ على التكرار ☐
- ب. استعملت بعض هذه الأفعال في المعنى المجازيّ ☐
- ج. الأمر و الفعلين المضارعين فيها تدلّ على الوجوب لولا القرينة على خلافه ☐
- د. «يلبس» استعملت في الإخبار عن وجود شيء في المستقبل و النسبة الحدوثيّة ☐

۱۲. «امر عقیب الحظر» مجمل است یا مبین؟

- ا. مبین ☐ ب. مجمل ☐ ج. همیشه مبین و گاهی مثال برای مجمل نیز می‌شود ☐ د. همیشه مجمل و گاهی مثال برای مبین نیز می‌شود ☐

۱۳. در عبارت «أَوْفُوا بِالْعُقُودِ» برای چند مورد از «مفهوم، عموم، أصالة الظهور، المدلول الالتزامی بحکم العقل» می‌توان مثال یافت؟

- ا. چهار ☐ ب. سه ☐ ج. دو ☐ د. یک ☐

* مجتهدی با تمسک به خبر واحدی حکم به شکسته بودن نماز خود می‌کند. از طرفی بعد از اذان ظهر آب تا دو ساعت قطع است و او به دلیل عدم دسترسی به آب با تیمم نماز خود را شکسته در اول وقت می‌خواند. بعد از خواندن نماز، علم به عدم صحت آن خبر و کامل بودن نمازش پیدا می‌کند.

۱۴. این مجتهد باید از بین «اجزای امر ظاهری از واقعی، اجزای امر اضطراری از اختیاری و جواز بدار» کدام را قبول داشته باشد تا نیاز به اعاده نمازش نباشد؟

- ا. اولی و دومی ☐ ب. اولی و سومی ☐ ج. دومی و سومی ☐ د. هر سه ☐

۱۵. کدام مقدمه داخل در نزاع «مقدمه واجب» است؟

- ا. قدرت برای روزه ☐ ب. استطاعت برای حج ☐ ج. اجازه مالک در بیع فضولی ☐ د. خواندن نماز به چهار طرف در هنگام جهل به قبله ☐

۱۶. اگر غرض از ایجاب شیء را جعل داعی در مکلف بدانیم، در نزاع «مقدمه واجب» کدام قول را برمی‌گزینیم؟

- ا. وجوب المقدمه شرعاً مطلقاً ☐ ب. وجوب المقدمه عقلاً مطلقاً ☐ ج. عدم وجوب المقدمه شرعاً مطلقاً ☐ د. عدم وجوب المقدمه شرعاً إجمالاً ☐

۱۷. «دفن میت» مثال برای کدام واجب نیست؟

- ا. مطلق ☐ ب. مشروط ☐ ج. توصلی ☐ د. موقت ☐

۱۸. مثال کدام واجب، غلط است؟

- ا. عینی: خصال کفاره افطار عمدی رمضان ☐ ب. تعیینی: نماز میت ☐ ج. غیری: تیمم ☐ د. موسّع: روزه ☐

۱۹. عبارت «يجب استقبال القبلة و لكن لا يجب استدبار الجدی» در رد کدام مسلک آمده است؟

- ا. مسلک العینیة فی الضد العام ☐ ب. مسلک الجزئیة فی الضد العام ☐ ج. مسلک الالتزام فی الضد العام ☐ د. مسلک التلازم فی الضد الخاص ☐

۲۰. کدام مورد قطعاً از «مصادیق حقیقی نهی» نیست؟

- ا. قول المولا لعبد: لا تصل فی الحمام و إن كانت صحیحة ☐ ب. قول الطیب للمریض عقیب الأمر بشرب الدواء: لا تشرب ☐
ج. قول الله لأهل النار لغرض التحقیر و الإهانة: ﴿لَا تَكْلُمُونَ﴾ ☐ د. قول الصدیق لصدیقه: لا تذهب ☐

۲۱. کدام گزینه در باب «دلالت نهی بر فور و تکرار» صحیح است؟

- ا. یدلّ علیهما وضعاً ☐ ب. یدلّ علیهما عقلاً لا وضعاً ☐ ج. لا یدلّ علیهما وضعاً و لا عقلاً ☐ د. لا یدلّ علیهما وضعاً لكن یدلّ علی الأوّل عقلاً ☐

۲۲. مکلفی روزه‌دار با علم به اینکه فرو بردن سر در زیر آب، مبطل روزه است، در وسعت وقت و با امکان غسل ترتیبی، عمداً غسل واجب ارتماسی انجام می‌دهد. کدام گزینه در صحت و بطلان غسل او صحیح است؟

- ا. تعدد عنوان و معنوی است و قائل به جواز و امتناع، غسل را صحیح می‌دانند ☐
ب. وحدت عنوان و معنوی است و قائل به جواز و امتناع، غسل را باطل می‌دانند ☐
ج. اگر چه وحدت معنوی و تعدد عنوان است، قائل به جواز و امتناع، غسل را باطل می‌دانند ☐
د. وحدت معنوی و تعدد عنوان است و قائل به جواز غسل را صحیح می‌داند ☐

۲۳. ربط بین قول به جواز و امتناع اجتماع امر و نهی با اینکه متعلق احکام عناوین اند یا افعال مکلف (معنونات) چیست؟

- ا. قائل تعلق احکام به عناوین، قائل به جواز می شود ☐
- ب. قائل تعلق احکام به معنونات، قائل به جواز می شود ☐
- ج. قائل تعلق احکام به عناوین، هم می تواند قائل به جواز شود، هم امتناع ☐
- د. قائل تعلق احکام به معنونات، نه می تواند قائل به جواز شود، نه امتناع ☐

۲۴. مسأله «اجتماع الأمر و النهی» در کدام فرض از مصادیق مسأله «اقتضاء النهی للفساد» می شود؟

- ا. در مسأله قائل به جواز شویم ☐
- ب. در مسأله قائل به امتناع و ترجیح جانب نهی شویم ☐
- ج. در مسأله قائل به امتناع و ترجیح جانب امر می شویم ☐
- د. این دو مسأله به هم ربطی ندارند و هیچ گاه یکی، مصداق دیگری نمی شود ☐

۲۵. حکم کدام نهی از جهت «اقتضای فساد» با دیگر موارد متفاوت است؟

- ا. النهی التحريمی بالعبادة ☐
- ب. النهی الإرشادی بالعبادة ☐
- ج. النهی التحريمی بالمعاملة ☐
- د. النهی الإرشادی بالمعاملة ☐

* قد يتَّحد متعلّق حکم المطلق و المقيد و إمّا أن يكونا غير متوافقين إثباتاً و نفيّاً و إمّا أن يكونا متوافقين إثباتاً و نفيّاً و المطلق يكون شموليّاً و إمّا أن يكونا متوافقين إثباتاً و نفيّاً و المطلق يكون بدليّاً.

۲۶. در کدام یک از موارد مشخص شده، مطلق حمل بر مقید می شود؟

- ا. هر سه ☐
- ب. اول و دوم ☐
- ج. دوم و سوم ☐
- د. اول و سوم ☐

۲۷. دلالت جمله شرطیه بر مفهوم، متوقف بر اثبات اموری است. این امور در جملات شرطیه مفهوم دار با چه چیزی ثابت شده است؟

- ا. با وضع ☐
- ب. با انصراف ☐
- ج. با حکم عقل ☐
- د. بخشی با وضع و بخشی با حکم عقل ☐

۲۸. در قیاس مذکور در آیه «أَخَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ»، «فرع» کدام است؟

- ا. خلقت ☐
- ب. خیر بودن ☐
- ج. نار ☐
- د. أنا ☐

۲۹. تفاوت قید احترازی و قید توضیحی از جهت مفهوم گیری از آن قید چیست؟

- ا. هیچ کدام مفهوم ندارند مگر با قرینه ☐
- ب. اولی مفهوم ندارد مگر با قرینه و دومی نمی تواند مفهوم داشته باشد ☐
- ج. اولی مفهوم دارد هر چند بدون قرینه و دومی مفهوم ندارد مگر با قرینه ☐
- د. اولی مفهوم دارد هر چند بدون قرینه و دومی نمی تواند مفهوم داشته باشد ☐

۳۰. دلالت جمله «ما جاء القوم إلّا زیداً» بر «آمدن زید» چه دلالتی است؟

- ا. منطوقی است اگر «إلّا» استثنائی باشد ☐
- ب. مفهومی است اگر «إلّا» استثنائی باشد ☐
- ج. منطوقی است چه «إلّا» استثنائی باشد، چه وصفیه ☐
- د. مفهومی است چه «إلّا» استثنائی باشد، چه وصفیه ☐

۳۱. در عدم حجیت کدام عنوان اختلافی نیست؟

- ا. غایت ☐
- ب. لقب ☐
- ج. عدد ☐
- د. وصف ☐

۳۲. بنابر حجیت مفهوم وصف و لقب و شرط و غایت، کدام جمله از جهت مفهوم داشتن با بقیه متفاوت است؟

- ا. أكرم الإنسان الناطق ☐
- ب. اختن (ختنه کن) الولد ☐
- ج. إن ركب الأمير فخذ ركابه ☐
- د. فاغسلوا أيديكم إلى المرافق ☐

۳۳. عبارت «أكرم العلماء» را یک مرتبه شخصی به شوخی بیان می کند و یک مرتبه مولا آن را می گوید و بعد با مخصصی منفصل آن را تخصیص می زند. کدام گزینه درباره «أكرم العلماء» در این دو کاربرد صحیح است؟

- ا. هر دو فقط دلالت تصویری دارند ☐
- ب. هر دو فقط دلالت تصویری و اراده استعمالی دارند ☐
- ج. در دومی اراده جدی نیز وجود دارد؛ بر خلاف اولی که اراده استعمالی دارد ☐
- د. در دومی اراده استعمالی نیز وجود دارد؛ بر خلاف اولی که فقط دلالت تصویری دارد ☐

۳۴. * المسألة الأولى: إذا خصَّصَ العام وأريد به الباقي فهل هو مجاز أو لا؟ فهنا أقوال: منها أنه مجاز مطلقاً ومنها أنه حقيقة مطلقاً
المسألة الثانية: إذا كان هناك عام قد خصَّصَ بمخصَّصٍ وشك في تخصيصه بالنسبة إلى فرد آخر اختلفوا في جواز التمسك بالعام على قولين: الأول جواز التمسك به و الثاني عدم جواز التمسك به
۳۴. اگر در مسأله اول قائل شویم به ، در مسأله دوم
- أ. حقیقت - قائل می‌شویم به جواز ☐
- ب. حقیقت - قائل می‌شویم به عدم جواز ☐
- ج. مجاز - ممکن است قائل شویم به جواز یا عدم جواز ☐
- د. حقیقت - ممکن است قائل شویم به جواز یا عدم جواز ☐
۳۵. عبارت «أعتق أي ربة شئت» مثال برای کدام یک از «اطلاق» و «عموم» است؟
- أ. هیچ‌کدام ☐
- ب. اطلاق ☐
- ج. عموم ☐
- د. هر دو ☐
۳۶. کدام گزینه درباره «تخصیص عام به وسیله خاصی که مستفاد از اجماع است»، صحیح است؟
- أ. تخصیص عام جایز نیست ☐
- ب. می‌تواند عام را تخصیص بزند و به منزله مخصص متصل است ☐
- ج. می‌تواند عام را تخصیص بزند و به منزله مخصص منفصل است ☐
- د. می‌تواند عام را تخصیص بزند و گاه به منزله مخصص متصل و گاه به منزله مخصص منفصل است ☐
۳۷. کدام مورد می‌تواند مانع از «اطلاق» شود؟
- أ. الانصراف الناشئ من كثرة استعمال المطلق في بعض حصصه ☐
- ب. الانصراف الناشئ من كثرة توفر فرد خاص منه في الخارج ☐
- ج. الانصراف الناشئ من وجود الفرد الأكمل ☐
- د. خصوصية المورد ☐
۳۸. دلالت «الفاظ مطلق» بر «اطلاق» چگونه است؟
- أ. همیشه وضعی است ☐
- ب. همیشه به حکم عقل است ☐
- ج. غالباً وضعی و گاهی به حکم عقل است ☐
- د. غالباً به حکم عقل و گاهی وضعی است ☐
۳۹. سعید در امتحان اصول از باب «مطلق و مقید» سه گزاره زیر را نوشته است. اگر هر گزاره درست، یک نمره داشته باشد، چند نمره به سعید تعلق می‌گیرد؟
- _ اگر شک کنیم که متکلم در مقام بیان است، کلام مجمل می‌شود.
- _ کلام مطلق که برای آن مخصص منفصل آورده شده، ظهور در اطلاق ندارد.
- _ در جمع بین «أعتق ربة للكفارة» و «أعتق ربة مؤمنة للكفارة» مقید حمل می‌شود بر استحباب.
- أ. صفر ☐
- ب. یک ☐
- ج. دو ☐
- د. سه ☐
۴۰. * إذا أخبر أحد الصائم بدخول الليل فأفطر الصائم و يظهر الخلاف فوجب عليه القضاء و الكفارة لاقتضاء الأصل بعدم دخول الليل و عدم جواز الإفطار و إن لم يظهر الخلاف فالإثم خاصة.
۴۰. فتوای فقهی فوق برگرفته از کتاب شریف لمعه و گزینه‌های زیر مستفاد از آن است. کدام گزینه مخالف با آموخته‌های اصولی شماست؟
- أ. تقدم اصل بر خبر ☐
- ب. گناه مفطر در صورت صحت خبر ☐
- ج. وجوب قضا و كفارة در صورت ظهور خلاف ☐
- د. عدم جواز افطار مستند به اصل ☐
۴۱. شارع در کدام «قطع» می‌تواند تصرف کند؟
- أ. قطع القطع فی مورد النجاسات ☐
- ب. القطع الإجمالي ☐
- ج. قطع المجتهد بالنسبة إلى المقلد ☐
- د. قطع الشاهد بالنسبة إلى نفسه ☐
۴۲. کدام گزینه توضیح «غیر مستقلات عقلیه» است؟
- أ. حکم العقل بالملازمة بين الحكمين الشرعيين أو بعدمها ☐
- ب. حکم العقل بالملازمة بين الحكمين العقليين أو بعدمها ☐
- ج. حکم العقل بالملازمة بين الحكم الشرعي و الحكم العقلي أو بعدمها ☐
- د. حکم الشرع بالملازمة بين الحكم الشرعي و الحكم العقلي أو بعدمها ☐
۴۳. عرف و سیره در چند امر از «استکشاف حکم شرعی، تبیین و تحدید مفاهیم، تشخیص مصادیق» می‌تواند مرجع واقع شود؟
- أ. هر سه ☐
- ب. دو ☐
- ج. یک ☐
- د. صفر ☐

۴۴. ابن قیة در باب «تعبد به ظنون» قائل به چیست؟

- ا. امتناع ذاتی دارد ☐
 ب. امکان ذاتی و امتناع وقوعی دارد ☐
 ج. امکان ذاتی و وقوعی دارد ولی واقع نشده است ☐
 د. امکان ذاتی و وقوعی دارد و واقع هم شده است ☐

* «قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أُذِنَ لَكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْهُ عَلَى الْفَتْرِ وَتَقْتُلُوا»

۴۵. کدام گزینه درباره «خروج ظواهر از مؤدای آیه» بالا صحیح است؟

- ا. خارج عن عمومها تخصیصاً لأنها من الظنون المعتبرة ☐
 ب. خارج عن عمومها تخصیصاً لأنها من الظنون المعتبرة ☐
 ج. خارج عن عمومها تخصیصاً لأنها من القطعیات ☐
 د. خارج عن عمومها تخصیصاً لأنها من القطعیات ☐

۴۶. کدام گزینه درباره «استدلال به مفهوم شرط آیه نبأ برای اثبات حجیت خبر عادل» صحیح است؟

- ا. تدلّ علیها بمفهومها ☐
 ب. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لعدم علیّة الشرط للجزاء ☐
 ج. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لعدم انحصار العلیّة فیها ☐
 د. لا تدلّ علیها لأنه لم یکن لها مفهوم لأنه من قبیل السالّیة بانتفاء الموضوع ☐

۴۷. بهترین دلیل برای «اثبات حجّیت خبر واحد» چیست؟

- ا. آیات ☐
 ب. روایات ☐
 ج. سیره عقلایی ☐
 د. اجماع ☐

۴۸. کدام گزینه درباره «اجماع محصل» غلط است؟

- ا. الإجماع لا یعدّ من مصادر التشريع ☐
 ب. الإجماع المدركی حجة لكشفه عن مستند معتبر ☐
 ج. الإجماع بما هو هو ليس بحجة ☐
 د. الإجماع المعتبر یلازم القطع بالحجة ☐

۴۹. کدام گزینه درباره «حجّیت اجماع منقول» صحیح است؟

- ا. حجة مطلقاً ذاتاً ☐
 ب. حجة مطلقاً عرضاً ☐
 ج. حجة إجمالاً عرضاً ☐
 د. ليس بحجة مطلقاً ☐

۵۰. محمد و علی و حسن و حسین چهار مجتهدند که برای استنباط حکمی، هیچ دلیل معتبری جز خبر ثقه‌ای که واضح‌الدلالة است، پیدا نکرده‌اند. پس از دیدن خبر، محمد به مطابقت با واقع این خبر، ظن دارد. علی همچنان شکش به واقع از بین نرفته است. حسن به عدم مطابقت با واقع این خبر ظن دارد و حسین با ادله‌ای که می‌داند نامعتبرند، به عدم مطابقت این خبر با واقع یقین دارد. این خبر برای کدام فرد حجت است؟

- ا. محمد ☐
 ب. محمد و علی ☐
 ج. محمد و علی و حسن ☐
 د. هر چهار نفر ☐